

การประเมินงานแปลในการเรียนการสอนแปล¹

L'évaluation dans l'enseignement de la traduction

ดร. ศศิ อินทโกสุม²

บทคัดย่อ

ในการประเมินงานแปลสำหรับชั้นเรียนการแปลนั้น ผู้สอนจะต้องแยกแยะประเภทการสอนแปลของหลักสูตรให้ชัดเจนเสียก่อน จากนั้นจึงกำหนดจุดประสงค์และหัวข้อที่จะประเมินเพื่อสร้างเกณฑ์และตัวชี้วัด รวมถึงคัดเลือกต้นฉบับให้สอดคล้องกับหัวข้อการประเมินและวัตถุประสงค์ได้อย่างเที่ยงตรง ผลการประเมินจะต้องแสดงทั้งคุณภาพของงานแปลและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การแปล การสอนแปล การประเมินงานแปล

¹ปรับปรุงจาก ศศิ อินทโกสุม. (2555). การประเมินงานแปลในการเรียนการสอนแปล. ใน *การประชุมเสนอผลงานวิชาการ “ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส” ครั้งที่ 10*. (น. 114-134). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Résumé

L'évaluation dans l'enseignement de la traduction exige de l'enseignant une prise de conscience en amont de la finalité de cet enseignement. Après avoir déterminé l'objectif et le(s) thème(s) de son évaluation, l'enseignant établit ensuite les critères de notation et/ou de correction ainsi que leurs indices, et choisit le texte à faire traduire en conséquence. Ceux-ci devront non seulement le renseigner avec exactitude sur la qualité du produit final, mais aussi lui permettre d'interpréter la prestation des apprenants, le but ultime de l'évaluation étant le développement de leurs compétences et l'amélioration du processus pédagogique.

Mots-clés: traduction, enseignement de la traduction, évaluation de la traduction

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยที่เปิดสอนภาษาต่างประเทศได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการแปลในระดับปริญญาตรี และหลายแห่งเปิดสอนการแปลในระดับปริญญาโท อาทิ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย และภาษาอังกฤษ-ไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยรามคำแหง หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนาวิชาการแปลมหาวิทยาลัยมหิดล

ในระดับปริญญาตรี วิชาการแปลถูกผนวกเข้าไว้ในหลักสูตรภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 กระบวนวิชา เนื่องจากนักวิชาการด้านภาษาต่างเห็นพ้องกันว่า การแปลเป็นแบบฝึกหัดที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันก็เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจภาษาต่างประเทศของผู้เรียนได้รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค คำศัพท์-สำนวน สังคมและวัฒนธรรมต้นทาง หรือความสามารถในการทำความเข้าใจตรรกะหรือวิธีการนำเสนอความคิดหรือการแสดงออก

ทางภาษาของเจ้าของภาษาเพื่อเข้าถึงความหมาย ที่ถูกต้อง ส่วนในระดับปริญญาโท หลายสถาบัน (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เปิดสอนหลักสูตร การแปลแยกออกจากหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เพื่อมุ่งผลิตนักแปลที่มีความรู้และทักษะใน การสื่อสาร สามารถถ่ายทอดข้อมูลระหว่าง ภาษาและวัฒนธรรมของสองประเทศได้อย่าง ถูกต้องครบถ้วนด้วยภาษาที่สละสลวย

เนื่องจากการแปลเป็นกิจกรรมที่ต้องลง มือปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอนแปลไม่ว่า จะในหลักสูตรภาษาต่างประเทศหรือหลักสูตร การแปลจึงต้องให้ผู้เรียนฝึกฝนการแปลอย่าง สม่ำเสมอ ทั้งนี้ ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียน ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนหรือเตรียมงานแปลมา ล่วงหน้าเพื่อนำเสนอในชั้นเรียนหรือส่งให้ ผู้สอนตรวจ ซึ่งผู้สอนมักจะตัดสินคุณภาพ งานของผู้เรียนในรูปของคะแนนหรือในรูป ของคำวิจารณ์ว่างานแปลชิ้นนั้นถูกหรือผิด ดีหรือไม่คืออย่างไร โดยให้คำอธิบายประกอบ คะแนนหรือความคิดเห็นไว้ด้วย พุคอีกนัย หนึ่งก็คือ ผู้สอนมีหน้าที่ “ประเมิน” งานแปล ของผู้เรียนไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ดังนั้น เพื่อให้การประเมินตอบสนองวัตถุประสงค์

ที่ตั้งไว้ได้อย่างตรงจุด ผู้สอนควรสร้างเกณฑ์ การประเมินซึ่งวัดผลได้อย่างเที่ยงตรง จึงจะ นำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ การตัดสินคุณภาพและข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในงานแปลของนักศึกษา ซึ่งผู้เขียนรวบรวม จากการศึกษาลึกและทฤษฎีต่าง ๆ ด้าน การสอนและการประเมินงานแปล ตลอดจน ประสบการณ์ของตนเองในการประเมินและ ตรวจแก้งานแปล (ภาษาฝรั่งเศส-ไทย) ของ นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยแยกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ 1. หลักการ ประเมินงานแปลในการจัดการเรียนการสอนแปล และ 2. การวิเคราะห์ปัญหาและข้อผิดพลาด ในงานแปล ในตอนท้าย ผู้เขียนจะประยุกต์ใช้ แนวคิดดังกล่าวในการประเมินงานแปลของ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทการแปล ภาษา ฝรั่งเศส-ไทย เพื่อเป็นตัวอย่างในการประเมิน งานแปลสำหรับชั้นเรียนการแปล อันจะ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนแปล ต่อไป

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการประเมินงานแปล ในการจัดการเรียนการสอนแปล

1.1 ประเภทการจัดการเรียนการสอนแปล

ดังที่กล่าวไปแล้ว หลักสูตรภาษาต่างประเทศมักบรรจุวิชาการแปลไว้อย่างน้อย 1-2 ภาควิชา โดยกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาการแปลได้ในชั้นปีที่ 3 และ 4 หลังจากผ่านการเรียนกระบวนวิชาทักษะภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษาจนมีพื้นฐานความรู้ในระดับที่สามารถเข้าใจบทอ่านภาษาต่างประเทศประเภทต่าง ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนมักไม่ได้ชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่า การแปลในระดับนี้เป็นการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากการแปลเพื่อการสื่อสารที่มุ่งเน้นการผลิตงานแปลให้ใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมองว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือเรียนควบคู่กันไปได้ ทั้ง ๆ ที่วัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ผู้สอนและผู้เรียนคาดหวังจากการเรียนการสอนแปลทั้งสองประเภทแตกต่างกัน

Durieux (1991, pp. 66-70) และ Lavault (1998, pp. 19-73) ศาสตราจารย์นักวิจัยและผู้สอนแปลโดยใช้ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie Interprétative de la Traduction) ของ

สถาบันบัณฑิตศึกษากาแลมและการแปล (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs) มหาวิทยาลัยปารีส 3 ประเทศฝรั่งเศส เปรียบเทียบการสอนแปลเพื่อการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน (traduction pédagogique) กับการสอนแปลเพื่อการสื่อสารหรือเพื่ออาชีพ (traduction professionnelle) ว่ามีความแตกต่างกันทั้งในด้านรูปแบบ สภาพการทำงาน จุดประสงค์ หรือเป้าหมายและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการแปล สำหรับ Lavault การแปลเพื่อพัฒนาภาษาต่างประเทศของผู้เรียนมักกระทำในทั้ง 2 รูปแบบ คือ การแปลจากภาษาต่างประเทศเข้ามาเป็นภาษาแม่ (version) และการแปลจากภาษาแม่ออกเป็นภาษาต่างประเทศ (thème) ผู้รับสารของบทแปลคืออาจารย์ผู้สอนซึ่งมีความเข้าใจตัวบทต้นฉบับคืออยู่แล้ว สิ่งที่ผู้สอนคาดหวังจึงมิใช่เนื้อหาหรือความหมายของต้นฉบับเพื่อนำบทแปลไปใช้งาน การแปลเป็นเพียง “วิธี” (moyen) ที่ผู้สอนใช้จัดการเรียนการสอนภาษาแบบหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นหรือเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน การสอนแปล

ลักษณะนี้จึงมักให้ความสำคัญกับการรักษา รูปแบบภาษาของต้นฉบับไว้ในภาษาที่ใช้แปล ด้วย (นอกเหนือจากการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องถูกต้อง) เนื่องจากง่ายต่อการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจประเด็นทางภาษาที่ผู้สอนต้องการทดสอบมากน้อยเพียงใด การแปลลักษณะนี้ไม่มีผู้ใช้บทแปลที่แท้จริง การเรียนการสอนแปลจึงไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าบทแปลจะนำไปใช้งานได้จริงหรือไม่ ในขณะที่การสอนแปลเพื่อการสื่อสารหรือเพื่ออาชีพนั้นกระทำได้ในรูปแบบเดียวเท่านั้น คือการแปลจากภาษาต่างประเทศเข้ามาในภาษาแม่ ทั้งนี้เพราะการแปลลักษณะนี้มุ่งสื่อสารหรือเก็บ “ความหมาย” (sens) ของต้นฉบับอย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งผู้แปลจะทำได้ก็ต่อเมื่อถ่ายทอดความหมายนั้นในภาษาที่ผู้แปลมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในทุกเจตความหมายของคำ สำนวน โครงสร้าง ประโยค โวหารและลีลาภาษาประเภทต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในภาษาแม่ของผู้แปลเท่านั้น เนื่องจากผู้รับสารหรือผู้ใช้บทแปลไม่มีความรู้ภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศในต้นฉบับ ผู้แปลจึงไม่อาจคาดหวังให้ผู้ใช้บทแปลเติมเต็มความหมายที่ขาดหายไปจากบทแปล

เพื่อเข้าใจและนำต้นฉบับไปใช้งานได้ การแปลลักษณะนี้จึงมิใช่วิธีหรือเครื่องมือการจัดการเรียนการสอน แต่เป็นสาระสำคัญหรือ “เป้าหมาย” (fin) ของการสื่อสารที่ต้องบรรลุ โดยผู้แปลต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการสื่อสารทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้ส่งสารว่ามีเจตนาใดในการส่งสาร สาระสำคัญในตัวสาร และผู้รับสารที่มีความคาดหวังต่อสารนั้นอย่างไร ผู้แปลมีหน้าที่ถ่ายทอดสารตามเจตนาธรรม์ในการสื่อสารของผู้ส่งสาร ตลอดจนแสวงหารูปแบบหรือวิธีการนำเสนอสารให้เหมาะสมกับผู้รับสารเพื่อให้นำสารนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ จึงจะถือว่าการแปลหรือการสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผล Durieux (1991, p. 70) ได้สรุปความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนการสอนการแปลทั้งสองประเภทไว้อย่างชัดเจนดังนี้

	การสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะ ภาษาต่างประเทศ	การสอนแปลเพื่ออาชีพ
ลักษณะการสอน (nature)	ให้ความรู้ (savoir)	ให้หลักวิธีการแปล (savoir-faire)
สิ่งที่ศึกษา (objet)	ภาษา: คำและประโยค (langue)	วาทกรรม (discours)
ตัวบทที่ใช้ศึกษา (texte)	ตัวบทที่ผู้สอนสร้างขึ้น หรือ บางส่วนของต้นฉบับที่ใช้ใน การสื่อสารจริง (texte fabriqué)	ตัวบทที่ใช้ในการสื่อสารจริง (texte authentique)
วิธีการศึกษา/วิธีการแปล (approche)	เปรียบเทียบภาษา (contrastive)	ถ่ายทอดความหมาย (interprétative)
ผู้รับสาร (destinataire)	อาจารย์ผู้สอน	ผู้ใช้บทแปล
เป้าหมายการแปล (finalité)	การเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศ (apprentissage de la langue)	การสื่อสาร (communication)
รูปแบบการแปล (démarche)	แปลออกเป็นภาษาต่างประเทศ	แปลเข้ามาเป็นภาษาแม่
วัตถุประสงค์การแปล (objectifs)	เพื่อให้ผู้สอนประเมินหรือ ทดสอบความรู้ทางภาษา ของผู้เรียน และเป็นข้อมูล ย้อนกลับของการเรียนการสอน	เพื่อให้ผู้รับสารใช้ประโยชน์จาก บทแปลหรือมีปฏิกิริยาต่อบทแปล ตามเจตนาของผู้ส่งสาร

ด้วยเหตุที่การสอนแปลทั้งสองประเภทแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ วิธีการแปล เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนการสอน การประเมินงานแปลของผู้เรียนจึงแตกต่างกันไปด้วย ผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาอาจจะนำเสนอความหมายในต้นฉบับได้ถูกต้องทั้งหมด แต่ไม่ระมัดระวังการใช้ภาษาแม่ในการถ่ายทอดความหมายให้สละสลวย เพราะจุดประสงค์หรือสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังจากการเรียนวิชาการแปลคือ การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ ไม่ได้มุ่งผลิตงานแปลเพื่อนำไปสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพและใช้งานได้อย่างแท้จริง (มักเกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เก่งภาษาต่างประเทศ ซึ่งมักยึดติดกับคำและ โครงสร้างประโยคในภาษาต้นฉบับอย่างเหนียวแน่น) ผลการประเมินงานแปลของผู้เรียนคนเดียวกันนี้อาจต่างกัน ในชั้นเรียนการแปลเพื่อการสื่อสารและในชั้นเรียนภาษา ดังนั้น ผู้สอนจะต้องแบ่งแยกการสอนแปลทั้งสองประเภทออกจากกันให้ชัดเจนเสียก่อนแล้วจึงลงมือประเมินเพื่อให้การวัดผลเป็นไปตามเจตนาของการจัดการเรียนการสอน

1.2 จุดประสงค์ของการประเมินงานแปล

เมื่อจำแนกประเภทการสอนแปลได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการทำความเข้าใจหรือ

กำหนดจุดประสงค์ของการประเมินให้ต้องเท่าเทียมกัน Martínez Melis & Hurtado Albir (2001, pp. 277-278) ศาสตราจารย์ด้านการแปลและนักวิจัยกลุ่ม PACTE (Process of the Acquisition of Translation Competence and Evaluation) ของ Universidad Autónoma de Barcelona (มหาวิทยาลัยอิสระแห่งบาร์เซโลนา) ประเทศสเปน ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอนแปลก็ไม่ได้แตกต่างไปจากการประเมินการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่นๆ โดยอาจมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการต่อไปนี้

1. การประเมินวินิจฉัย

(diagnostic function) เป็นการประเมินก่อนกระบวนการเรียนรู้เพื่อรับทราบศักยภาพของผู้เรียน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการคัดเลือกหรือคัดแยกกลุ่มผู้เรียน

2. การประเมินผลสรุป

(summative function) เป็นการประเมินเมื่อจบกระบวนการเรียนรู้เพื่อรับทราบผลลัพธ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีความรู้หรือสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้วิธีการประเมินแบบอิงกลุ่ม (normative) หรืออิงเกณฑ์ (criteria-based)

3. การประเมินความก้าวหน้า

(formative function) เป็นการประเมินในระหว่างกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

เมื่อผู้สอนกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินได้แล้วจึงค่อยสร้างเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดขึ้นเพื่อตอบจุดประสงค์ของการประเมินได้อย่างเที่ยงตรง

1.3 หลักการประเมินงานแปล

ในการสร้างเกณฑ์การประเมินการแปลของผู้เรียน ผู้สอนควรทำความเข้าใจหลักการประเมินเบื้องต้นก่อนว่า การประเมินงานแปลในการเรียนการสอนแปลนั้นจะต้องพิจารณาผลลัพธ์ (คุณภาพของงานแปล) ร่วมกับสมรรถนะและกระบวนการแปลของผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงอีกด้วยว่า

1. มีเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและแจ้งให้ผู้ประเมินรับทราบล่วงหน้า

2. เกณฑ์ดังกล่าวเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (วินิจฉัย จัดลำดับ/สรุปสมรรถนะ/วัดความก้าวหน้า)

3. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจนว่าจะประเมินเรื่องใด ระดับใด

4. ตัวชี้วัดจะช่วยให้ผู้ประเมินวัดระดับสมรรถนะของผู้ถูกประเมินได้จริง (Martínez Melis & Hurtado Albir, 2001, p. 283)

1.4 เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปล

นักวิชาการด้านการแปลทั้งไทยและต่างชาติ (สิทธา พิณีภูวดล, 2535, หน้า. 70-72; วรนาถ วิมลเฉลา, 2539, หน้า. 41-42; Larson, 1984, p. 49; Lederer, 1994, pp. 64-66) ต่างพูดถึงเกณฑ์การประเมินหรือตัดสินคุณภาพงานแปลไว้ในงานเขียนของตน อย่างไรก็ตามเกณฑ์การประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพงานแปลไม่ว่าประเภทใดก็ตามมักมีจุดร่วมกันใน 3 ประเด็นคือ

1. ความหมาย: งานแปลที่ดีจะต้องถ่ายทอดความหมายได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ ทั้งระดับสาระและอารมณ์ (อรรถรส) กล่าวคือความหมายที่ถ่ายทอดมาในงานแปลจะต้องถูกต้อง ครบถ้วน ไม่ขาดไม่เกิน ไม่ดัดแปลง แต่งเติมความหมายในต้นฉบับโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ใช้เจตนา (vouloir dire) ในการสื่อสารของผู้เขียน

2. รูปแบบภาษา: งานแปลที่ดีจะต้องถ่ายทอดความหมายได้อย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือกำกวม ทำให้ตีความได้หลายนัย งานแปลจะต้องเป็นข้อเขียนประเภทเดียวกับต้นฉบับ นอกจากนี้ ภาษาที่ใช้จะต้องสละสลวยเป็นไปตามธรรมชาติการใช้ภาษานั้น ๆ กระชับไม่เยิ่นเย้อ คำและสำนวนที่ใช้ต้องสื่อความหมายได้อย่างตรงประเด็นที่สุด และยังต้องรักษาระดับภาษาตลอดจนลีลาการเขียนที่ใช้ในต้นฉบับไว้ด้วย

3. ผู้อ่านหรือผู้ใช้บทแปลซึ่งเป็นเป้าหมายของการสื่อสาร: งานแปลที่ดีต้องคำนึงถึงผู้อ่าน กล่าวคือ ในกระบวนการถ่ายทอดความหมาย ผู้แปลอาจต้องปรับเปลี่ยนข้อมูลบางอย่างซึ่งอาจแตกต่างไปจากต้นฉบับ แต่สื่อความหมายเดียวกันได้อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจความหมายได้เช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ

ผู้สอนแปลจะต้องพิจารณาว่าจะให้นำหนักกับประเด็นใดมากหรือน้อยกว่ากัน (หรือเท่ากันทั้งหมด) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทการสอนแปลและวัตถุประสงค์ของการประเมินนั่นเอง

1.5 **เกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้แปล**
ผู้เขียนเห็นด้วยกับนักวิจัยกลุ่ม PACTE (อ้างถึงใน Martínez Melis & Hurtado Albir, 2001, pp. 279-280) ที่กล่าวว่า การประเมินงานแปลในการจัดการเรียนการสอนแปลควรผนวกการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนเข้าไว้ด้วย ไม่ควรมุ่งเฉพาะการตัดสินคุณภาพงานแปลของผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแปลที่แท้จริงคือการสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียน นักวิจัยกลุ่มนี้เห็นว่าสมรรถนะที่ต้องประเมินจากผู้เรียนแปล ได้แก่

1. สมรรถนะในการสื่อสารโดยใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อทำความเข้าใจต้นฉบับและความสามารถในการใช้ภาษาปลายทางเพื่อถ่ายทอดความหมาย

2. สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการแปล ความรู้วัฒนธรรมของสองภาษา ความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับเรื่องที่จะแปล

3. สมรรถนะในการถ่ายทอดความหมาย หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร กล่าวคือ เข้าใจความหมาย

ผลออกจากภาษา และถ่ายทอดความหมาย

4. สมรรถนะในการใช้เครื่องมือ/ทักษะอาชีพ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับแหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่จำเป็นในการค้นคว้า

5. สมรรถนะทางร่างกายและจิตใจ หมายถึง สถิติปัญญาและความจำ สมาธิ ตรรกะในการทำความเข้าใจเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ ความใฝ่รู้ ความพากเพียร และความตระหนักและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตน เป็นต้น

6. สมรรถนะด้านกลยุทธ์การแปล หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และตัดสินใจ แก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง กล่าวคือ รู้จักกลยุทธ์ในการทำความเข้าใจต้นฉบับและการถ่ายทอดความหมายด้วยภาษาใหม่ กลยุทธ์ในการค้นคว้า และการคัดเลือกข้อมูลประกอบการค้นคว้า

ทั้งนี้ Martínez Melis & Hurtado Albir (2001, p. 280, 281) พิจารณาว่าสมรรถนะที่สำคัญที่สุดในการแปลคือ สมรรถนะในการถ่ายทอดความหมายและสมรรถนะด้านกลยุทธ์การแปล (ผู้เขียนขอเรียกว่าสมรรถนะด้าน “หลักการแปล”) ซึ่งจะช่วยให้เพื่อนปรนหรือแก้ไขข้อบกพร่องของสมรรถนะด้านอื่น ๆ ของผู้แปลได้

ผู้สอนแปลจำเป็นต้องรับรู้เรื่องสมรรถนะในการแปล เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และระดับของสมรรถนะของผู้เรียนที่ต้องพัฒนาและที่คาดหวังในแต่ละช่วงของการจัดการเรียนการสอนแปลแต่ละประเภท และทำหน้าที่ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนทั้งระหว่างและเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาและข้อผิดพลาดในงานแปล

2.1 ประเภทของปัญหาในการแปล

ในการประเมินงานแปลของผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจร่วมกันว่า “ปัญหา” ในการแปลคืออะไร ผู้เขียนเคยให้คำจำกัดความ “ปัญหาในการแปล” ไว้ว่าหมายถึง “อุปสรรคทุกรูปแบบที่ทำให้การแปลเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคด้านความเข้าใจและด้านการถ่ายทอดความหมายหลังจากที่ผู้แปลเข้าใจความหมายของต้นฉบับดีแล้ว” และได้จำแนกปัญหาในการแปลเป็น 2 ประเภทคือปัญหาการแปลและปัญหาของผู้แปล (Intakosum, 2000, pp. 258-263) ซึ่งแบ่งย่อยได้

อีกเป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาความเข้าใจต้นฉบับ และปัญหาการถ่ายทอดความหมาย

2.1.1 ปัญหาการแปล

ปัญหาการแปลที่แท้จริง นั้นไม่ได้เกิดจากข้อบกพร่องด้านความรู้ ความสามารถหรือสมรรถนะของผู้แปล หากแต่เกิดจากต้นฉบับและธรรมชาติของการแปลเอง และเกิดได้ในกระบวนการแปล ทั้งสองขั้นตอนคือปัญหาความเข้าใจต้นฉบับ และปัญหาการถ่ายทอดความหมายของ ต้นฉบับในบทแปล

1) ปัญหาความเข้าใจ

ต้นฉบับ

เป็นไปได้ที่ต้นฉบับ เขียนมาอย่างคลุมเครือหรือตีความได้หลาย นัยยะ ทำให้ผู้แปลไม่อาจตัดสินใจได้ว่า ความหมายที่แท้จริงที่ผู้แต่งต้องการสื่อคือ อะไร ดังตัวอย่างนี้

ต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส

Le massage du « Calme céleste » est appelé ainsi par les Chinois. Il peut être pratiqué lorsqu'une montée de stress incontrôlable survient.

1. Pliez votre genou droit et placez votre main droite sur votre rotule. Le point que vous cherchez est situé en dessous de l'extrémité de l'annulaire.
 2. Massez ledit point du bout de l'ongle de votre index, grâce à des gestes descendants doux et rapides sur environ 3 cm.
 3. Faites de même avec la jambe gauche.
- (Benoît, 2007, p. 63)

ต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเป็นหนังสือแนะนำ วิชาการกับความเครียด ผู้แต่งใช้ลีลาการเขียน แบบสนุกสนาน เป็นกันเอง ซึ่งเป็นที่นิยมของ ผู้อ่านในยุคปัจจุบัน จึงขาดความชัดเจนทาง วิชาการไปบ้าง ในย่อหน้านี้ ผู้แต่งแนะนำให้ ผู้อ่านนวดกดจุดบริเวณหัวเข่าเพื่อลดความตึง ของกล้ามเนื้อขา โดยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ให้มา ทว่า ขั้นตอนการ « Pliez votre genou droit » (บรรทัดที่ 5) ที่ไม่ได้ขยายความให้กระจ่างชัดว่า ต้องทำอะไรจึงจะเรียกว่าท่า « Calme céleste » ตีความได้หลายนัย ไม่ว่าจะเป็นการพับเพียบ เก็บขาไปด้านใดด้านหนึ่ง ชันเข่าขึ้น หรือพับขา

ในท่าขัดสมาธิ ผู้อ่านซึ่งนั่งในทุกท่าที่กล่าวมา สามารถพบจุดบริเวณสะบ้าหัวเข่าที่ผู้แต่งต้องการให้กดได้ทั้งสิ้น

ต้นฉบับประเภทนี้อาจไม่มีความสำคัญต่อการประเมินงานแปลในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนและผู้เรียนไม่จำเป็นต้องสนใจข้อเท็จจริงว่าควรจะต้องนั่งในท่าใดจึงจะถูกต้อง ขอเพียงให้ผู้เรียนรู้ว่าประโยค « Pliez votre genou droit » เป็นประโยคคำสั่ง และรู้จักคำศัพท์ในประโยคดังกล่าว หากผู้เรียนแปลได้ว่า “พับขา” หรือ “งอเข่า” ก็เพียงพอแล้ว เพราะการแก้ปัญหาการแปล (สมรรถนะด้านหลักการแปล) ไม่ใช่เป้าหมายของการเรียนการสอนภาษา ในทางกลับกัน ต้นฉบับเดียวกันนี้อาจตอบสนองหัวข้อการประเมินด้านหลักการแปลในชั้นเรียนการแปลเพื่อการสื่อสาร โดยผู้สอนอาจต้องการประเมินว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ว่าการแปลคือการถ่ายทอดความหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร การทำความเข้าใจความหมายจะต้องผนวกความรู้ทางภาษา (connaissance linguistique) กับความรู้หรือข้อเท็จจริงนอกเหนือภาษา (connaissance ou réalité extralinguistique) เข้าด้วยกัน ผู้แปล

ไม่อาจพอใจกับการถ่ายทอดภาษาโดยไม่สนใจว่าความจริงที่ผูกติดอยู่กับภาษานั้นคืออะไร (ทำนองที่ถูกต้องคือทำใจ) ผู้อ่านบทแปลไม่ได้อยากรู้ว่าผู้แปลมีความรู้ “ภาษา” มากน้อยเพียงใด แต่ต้องการใช้ประโยชน์จากบทแปล (นั่งให้ถูกท่าเพื่อกดจุดแล้วได้ผล) หากผู้แปลทำแต่เพียง “ถ่ายทอดภาษา” ว่า “พับขา” หรือ “งอเข่า” โดยไม่สนใจ “ถ่ายทอดความหมาย” โดยการค้นให้พบความจริงนอกเหนือภาษาว่าท่า « Calme céleste » เป็นการนั่งในท่าใด บทแปลย่อมใช้ประโยชน์ไม่ได้และการสื่อสารล้มเหลว

2) ปัญหาการถ่ายทอด

ความหมาย

ปัญหาการถ่ายทอดซึ่งเป็นปัญหาการแปลที่แท้จริงอยู่นอกเหนือความรู้ความสามารถของผู้แปลเช่นกัน เพราะไม่ได้เกิดจากผู้แปลมีปัญหาความเข้าใจภาษาต้นฉบับหรือขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แปล ไม่ใช่เรื่องการแปลผิดแปลถูกหรือแปลครบถ้วนทุกระดับความหมายหรือไม่ แต่เป็นเรื่องของการเลือกวิธีการแปลซึ่งยากที่จะตัดสินว่าอะไรถูก-ผิด ไม่มีวิธีการที่ตายตัวสำหรับปัญหารูปแบบเดียวกัน ผู้แปลแต่ละคนมีวิธีการแก้ปัญหาของตนและอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้

ปัญหาการแปลเหล่านี้ ได้แก่ อารมณ์ขัน การเล่นคำ สำนวนหรืออุปลักษณ์ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาเก่าบทกวี หรือศัพท์เทคนิค ที่ยังไม่มีผู้บัญญัติคำแปลหรือมีคำแปลใช้หลายคำ เป็นต้น ผู้เขียนขอยกตัวอย่างปัญหาการแปลด้านการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเรื่อง *Le nouveau savoir-vivre des paresseuses* ดังนี้

En fin d'année, toute une foule se presse à votre porte pour **vendre son calendrier** ou faire valoir ses bons et loyaux services. (...)

Le montant donné dépend de vos moyens et des relations que vous entretenez avec les différents corps de métier : (...)

- **les pompiers : entre 5 et 10 €** (cela ne fait pas cher pour **recevoir un sublime calendrier représentant toute la brigade en uniforme, véritable objet de fantasmes fétichistes**);

- le facteur : **entre 5 et 10 € (son calendrier avec des chiots est déjà moins excitant ...)**;

(Toja, 2005, p. 48)

(หมายเหตุ - ผู้เขียนพิมพ์ข้อความที่เป็นปัญหาการแปลด้วยตัวหนา)

ผู้แต่งหนังสือมารยาทสังคมเล่มดังกล่าวต้องการให้คำแนะนำผู้อ่านชาวฝรั่งเศสว่า ควรบริจาคเงินจำนวนเท่าใดให้แก่ใครบ้างในช่วงปีใหม่ โดยสอดแทรกอารมณ์ขันเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนาน ตัวอย่างที่ผู้แต่งยกมาเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสเท่านั้น ในประเทศไทยพนักงานดับเพลิงหรือนุรุษไปรษณีย์ไม่มีธรรมเนียมการขายปฏิทินปีใหม่เพื่อขอรับบริจาคเงิน ผู้แปลจึงต้องตัดสินใจว่าจะถ่ายทอดอารมณ์ขันในต้นฉบับให้ผู้อ่านคนไทยเข้าใจด้วยวิธีใด เพราะหากถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานดับเพลิงหรือนุรุษไปรษณีย์รวมทั้งจำนวนเงินที่มอบให้ลงในบทแปลตรง ๆ ย่อมจะไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านคนไทยซึ่งไม่ได้รับปฏิทินปีใหม่ที่มีรูปชายหนุ่มในเครื่องแบบหรือสุนัขตัวน้อยจากพนักงานดับเพลิงหรือนุรุษไปรษณีย์

ต้นฉบับในลักษณะนี้อาจเหมาะกับการสอนแปลเพื่อการสื่อสาร หากผู้สอนต้องการวัดสมรรถนะกลยุทธ์การแปลด้านการแก้ไขปัญหาคำด้วยการปรับบทแปลให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร (สร้างอารมณ์ขันให้กับผู้อ่านต่างวัฒนธรรมและนำบทแปลไปใช้ประโยชน์ได้จริง) แต่อาจไม่เหมาะกับการสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ เพราะไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและยากต่อการประเมินว่าผู้เรียนมีทักษะภาษาต่างประเทศจริงหรือไม่ เนื่องจากผู้เรียนอาจเข้าใจความหมายระดับวาทกรรม (sens) ในต้นฉบับถูกต้อง แต่เลือกที่จะถ่ายภาษาหรือแปลโดยยึดความหมายประจำคำและโครงสร้างประโยคของต้นฉบับออกมาตรง ๆ โดยไม่ปรับเปลี่ยนใด ๆ เลย เพื่อแสดงว่าเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคนั้น ๆ ในระดับภาษา (signification) เป็นอย่างดี โดยไม่คำนึงว่าการถ่ายภาษาทำให้ความหมายระดับวาทกรรมผิดเพี้ยนไป ส่วนการปรับเปลี่ยนบทแปลอย่างสร้างสรรค์ก็ยากที่จะพิสูจน์ความรู้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนอาจไม่เข้าใจความหมายทั้งในระดับภาษาและ

ระดับวาทกรรมของต้นฉบับอย่างลึกซึ้ง แต่เข้าใจความคิดโดยรวมของวาทกรรมและนำเสนอบทแปลได้อย่างสละสลวย ผู้สอนภาษาควรหลีกเลี่ยงต้นฉบับที่อาจก่อปัญหาการถ่ายทอดความหมายในลักษณะนี้เพราะอาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงด้านสมรรถนะของผู้เรียนได้

2.1.2 ปัญหาของผู้แปล

ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้แปล หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อบกพร่องในตัวผู้แปลเอง ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากต้นฉบับแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นเช่นกันคือ

1) ปัญหาความเข้าใจ

ผู้แปลหรือผู้เรียนอาจเข้าใจไม่ถึงความหมายของต้นฉบับเนื่องจากมีข้อบกพร่องด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ด้านความรู้

ภาษาต่างประเทศ

ก.ปัญหาด้านคำศัพท์:

ผู้แปลไม่ตระหนักหรือไม่ระมัดระวังเรื่องคำไวพจน์หรือคำหลายความหมาย (polysémie) คำพ้องรูปในภาษาเดียวกัน (homographe) คำพ้องรูปในสองภาษา (faux amis) คำที่สะกด

ใกล้เคียงกัน (paronymie) ความหมายแฝงของคำ (connotation) สำนวน (figement) และสหพทหรือคำที่มักปรากฏร่วมกัน (collocation)

ข. ปัญหาด้านโครงสร้างประโยคและไวยากรณ์: ผู้แปลไม่เข้าใจว่าคำต่าง ๆ ในประโยคซับซ้อนหรือประโยคยาวเกี่ยวข้องกันอย่างไร ทำหน้าที่อะไร (ประธาน กริยา กรรม คุณศัพท์ วิเศษณ์) หรือบอกอะไร ไม่รู้ว่าส่วนใดขยายส่วนใด หรือแต่ละส่วนของประโยคมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไรเช่น บอกเหตุผล บอกเวลา บอกความขัดแย้ง บอกเงื่อนไข ฯลฯ

(2) ด้านคลังความรู้

ปัญหาด้านคลังความรู้แบ่งเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะแปลซึ่งบางครั้งเป็นเรื่องเฉพาะด้าน มีการใช้คำศัพท์เทคนิคของสาขาวิชา และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือสังคมต้นทาง

2) ปัญหาการถ่ายทอด

ปัญหาการถ่ายทอดที่เป็นปัญหาของผู้แปลเกิดขึ้นจาก

(1) ความรู้ภาษาแม่ไม่ดีพอ จึงไม่สามารถหาคำที่ชัดเจน กระชับหรือเหมาะสมมาสื่อความหมายเพราะขาด

คลังคำซึ่งต้องสั่งสมจากการอ่านงานเขียนที่ผู้แต่งใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องสละสลวย

(2) การประยุกต์ใช้หลักการแปลไม่ถูกต้อง ผู้แปลถ่ายภาษา (transcodage) โดยยึดติดกับคำและโครงสร้างประโยคของต้นฉบับมาก จึงไม่อาจถ่ายทอดความหมายที่สมบูรณ์และสละสลวยออกมาได้ หรือในทางกลับกัน ผู้แปลแปลโดยอิสระ แปลขาดแปลเกิน แปลสรุปความหรือขยายความเกินเลยกว่าต้นฉบับตามใจตนเองโดยไม่มีเหตุผลอันควร

(3) ทักษะคติในการแปลผิดพลาด ขาดความรับผิดชอบในการแปลและต่อผลงานแปลของตน โดยไม่ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการแปลงานนั้นๆ ว่าแปลไปเพื่ออะไร และผู้รับสารคาดหวังสิ่งใดจากงานแปลของตน

ผู้สอนแปล (ไม่ว่าประเภทใด) มี “หน้าที่” ประเมินงานแปลของผู้เรียนให้ได้คำตอบว่า ผู้เรียนมีปัญหาหรือข้อบกพร่องทางสมรรถนะด้านใด เพื่อหาทางแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวและพัฒนาสมรรถนะในด้านนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น อนึ่ง การสอนแปลแต่ละประเภทมุ่งพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน การสอนแปลในหลักสูตร

ภาษาต่างประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษามากกว่าด้านกลยุทธ์การแปลและอาจให้น้ำหนักกับปัญหาความเข้าใจมากกว่าปัญหาการถ่ายทอด ในขณะที่การสอนแปลเพื่อการสื่อสารเน้นการสร้างสมรรถนะด้านหลักวิธีและทัศนคติที่ถูกต้องในการแปล โดยพิจารณาว่า ผู้เรียนควรมีสมรรถนะด้านภาษาดีพอที่จะทำงานแปลได้มาก่อนแล้ว การประเมินสมรรถนะด้านภาษาในหลักสูตรนี้อาจเป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยหรือตัดสิน (évaluation diagnostique) ว่าผู้เรียนมีศักยภาพเหมาะสมกับการเรียนแปลเพื่อการสื่อสารหรือไม่

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้สอนแปลจะต้องแยกแยะระหว่างปัญหาการแปลที่เกิดจากต้นฉบับกับปัญหาของผู้แปลที่เกิดจากสมรรถนะด้านต่างๆ บกพร่อง ในการประเมินในการสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ผู้สอนควรหลีกเลี่ยงต้นฉบับที่ก่อให้เกิดปัญหาการแปล เพราะอาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อน ในขณะที่ต้นฉบับที่มีปัญหาการแปลอาจจะเหมาะกับการสอนแปลเพื่อการสื่อสารเพราะช่วยให้ผู้สอนประเมินสมรรถนะด้านหลักการ

แปลของผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนจะต้องกำหนดให้แน่ชัดว่าต้องการประเมินหัวข้อใดหรือเพื่อวัดสมรรถนะของผู้เรียนด้านใดและเลือกต้นฉบับซึ่งมีปัญหาที่ตอบสนองหัวข้อที่ต้องการประเมินนั้น ๆ

2.2 การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานแปล

ข้อผิดพลาดในงานแปลนอกจากจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพงานแปลแล้วยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้แปลด้วย อย่างไรก็ตาม การจะตัดสินว่าบทแปลมีข้อผิดพลาด ผู้สอนจะต้องนิยามข้อผิดพลาดในการแปลที่จะประเมินอย่างแน่ชัดและรู้ว่าข้อผิดพลาดนั้นๆ เป็นข้อผิดพลาดด้านใดหรือประเภทใด และพยายามวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา นอกจากนี้ ผู้สอนจะต้องกำหนดว่าจะประเมินข้อผิดพลาดในด้านใดบ้าง และให้น้ำหนักกับข้อผิดพลาดแต่ละประเภทอย่างไร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเภทการสอนแปลนั่นเอง

2.2.1 นิยามข้อผิดพลาด

Delisle (1993, p. 30) นิยาม “ความผิด” (faute) ในการแปลว่าหมายถึง “ข้อผิดพลาดด้านเนื้อหาหรือรูปแบบซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงหรือธรรมเนียมการใช้ภาษาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางแล้ว

อันเกิดขึ้นจากความพลั้งเผลอหรือความไม่รู้” ส่วน Martínez Melis & Hurtado Albir, 2001, p. 281) Christiane Nord และ Hönig & Kußmaul (อ้างถึงใน วรธนา แสงอร่ามเรือง, 2542, หน้า 255-256) เพิ่มเติมว่าข้อผิดพลาดในงานแปล เกิดจากการแปลผิดไปจาก “คำสั่ง” ที่กำหนด หรือ “หน้าที่” ที่ได้รับมอบหมายด้วย

2.2.2 ประเภทของข้อผิดพลาด

ข้อผิดพลาดในงานแปลจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ข้อผิดพลาดด้านความหมายและข้อผิดพลาดด้านภาษา (ปัญญาบริสุทธิ์, 2537, หน้า 98-107; สุพรรณ ปิ่นมณี, 2552, หน้า 67-68; Gile, 1992, pp. 257-258; Delisle, 1993, p. 54; Brunette, 1998, p. 136)

1) ข้อผิดพลาดด้านความหมาย ทั้งในระดับการทำความเข้าใจและในระดับการถ่ายทอดความหมาย สะท้อนออกมาในบทแปลในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแปลผิดเป็นตรงข้ามกับเจตนาของผู้ส่งสาร (contresens) การแปลความหมายคลาดเคลื่อน (faux sens) การแปลไม่สื่อความหมาย (non-sens) การแปลขาด (sous-traduction) หรือเกิน (surtraduction) การละข้อมูล (omission) หรือเพิ่มข้อมูล (ajout) ในบทแปลโดยไม่มีเหตุอันควร การแต่งเติมความหมาย

โดยอิสระ (traduction libre) และการแปลกำกวม (ambiguïté) ทำให้ตีความได้หลายนัย (ดวงตา สุพล, 2545, หน้า 81-82; สุพรรณ ปิ่นมณี, 2555, หน้า 43-67; Delisle, 1993, pp. 19-49; Dussart, 2005, pp. 108-114)

2) ข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษา ปรากฏในบทแปลในรูปของการเลือกใช้คำหรือรูปประโยคผิดหลักเกณฑ์ของภาษาปลายทาง เยิ่นเย้อ ไม่สละสลวย ไม่ตรงตามความนิยมของสาขาวิชาเฉพาะ หรือไม่ตรงกับระดับหรือลีลาภาษาที่ใช้ในต้นฉบับ

การจัดประเภทข้อผิดพลาด เช่นนี้ใช้ในการอธิบายข้อผิดพลาดในงานแปล และกำหนดน้ำหนักในการให้คะแนน ซึ่งอาจแตกต่างกันตามประเภทการสอนแปล วัตถุประสงค์การประเมินและหัวข้อที่ต้องการประเมิน

2.2.3 สาเหตุของข้อผิดพลาด

ดังได้กล่าวไปแล้วในข้อ 2.1.2 ว่าการหาสาเหตุของข้อผิดพลาด (ปัญหาของผู้แปล) เป็นหน้าที่ของผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนและเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลนี้

ยังนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาของ
กระบวนวิชาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการจัดการเรียน
การสอนแปลของผู้สอนได้อีกด้วย

สาเหตุสำคัญของข้อผิดพลาด
ทั้งด้านความหมายและด้านการใช้ภาษาปลายทาง
เกิดจากข้อบกพร่องของผู้เรียนแปลด้านใด
ด้านหนึ่งหรือทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และ
ทักษะการใช้ภาษาทั้งภาษาต่างประเทศและ
ภาษาแม่ ด้านความรู้รอบตัวและความรู้เฉพาะ
เรื่องที่จะแปล ด้านหลักการแปล และด้าน
ทัศนคติในการแปล

2.2.4 เกณฑ์การประเมินข้อผิดพลาด

เกณฑ์การประเมินเป็น
“เครื่องมือ” ที่ผู้สอนใช้ในการประเมินคุณภาพ
งานแปลและสมรรถนะของผู้เรียนแปล
ซึ่งจะต้องประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย ๆ ตาม
วัตถุประสงค์และหัวข้อการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2
ประเภทคือ

1) เกณฑ์การให้คะแนน

(critère de notation) ใช้ในการประเมินผลสรุป
ของกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินเพื่อ
วินิจฉัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความรู้
ด้านหลักวิธีและทักษะการแปลของผู้เรียนหรือ
จัดลำดับ/คัดแยกผู้เรียน

2) เกณฑ์การจำแนก

ข้อผิดพลาด(critère de correction ou d'annotation)
มุ่งอธิบายหรือค้นหาข้อบกพร่องด้านกระบวนการ
แปลของผู้เรียนและหาวิธีแก้ไข

Blondy-Mauchand (2005, pp.
110-112) นำเสนอเกณฑ์และตัวชี้วัดในการ
ประเมินข้อผิดพลาดของนักศึกษาหลักสูตร
ปริญญาโทการแปลสายอาชีพ (DESS en
traduction) ของสถาบันบัณฑิตศึกษากลุ่ม
และการแปล (ESIT) มหาวิทยาลัยปารีส 3 ทั้ง
สองประเภท ซึ่งวางรากฐานอยู่บนทฤษฎีการแปล
แบบยึดความหมาย (Théorie Interprétative
de la Traduction) ทั้งนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง
เฉพาะเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 (ประเมินการประยุกต์ใช้หลักการ
แปลเบื้องต้น) ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์การให้
คะแนนสำหรับชั้นปีที่ 2 และ 3 (ประเมินการ
ประยุกต์ใช้หลักการแปลและคุณภาพงานแปล
ในระดับอาชีพ) ดังนี้

เกณฑ์การประเมินและการให้คะแนน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1
 นักศึกษาจะต้องได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 12/20 จึงจะสอบผ่านขึ้นชั้นปีที่ 2

1. ประยุกต์ใช้หลักการแปลได้เป็นอย่างดี แปลโดยไม่ถ่ายทอดภาษา เข้าใจต้นฉบับและถ่ายทอดความหมายได้ดี	15 ≥
2. ประยุกต์ใช้หลักการแปลได้ดีพอใช้ แต่ยังมีข้อผิดพลาดระดับความเข้าใจต้นฉบับและ/หรือการถ่ายทอดความหมายเป็นบางแห่ง	13-14
3. ยังประยุกต์ใช้หลักการแปลได้ไม่ดี และ/หรือมีข้อผิดพลาดซึ่งทำให้ทแปลขาดความเป็นเอกภาพ และ/หรือมีข้อบกพร่องด้านภาษาที่ต้องพัฒนา	08-11
4. ไม่สามารถผลิตงานแปลที่ดีได้ นักศึกษาควรย้ายไปเรียนสาขาวิชาอื่น	07 ≤

ส่วนเกณฑ์การจำแนกซึ่งใช้ในการตรวจแก้และอธิบายข้อผิดพลาดในงานแปลของนักศึกษาใช้กับนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปี ดังนี้

ระบบที่ผู้สอนใช้ร่วมกันสำหรับการอธิบายข้อผิดพลาดในงานแปลของนักศึกษา

รหัสย่อที่ใช้

I. ความเข้าใจ (Compréhension) สาเหตุของข้อผิดพลาด	C
- ขาดความรู้ความเข้าใจภาษาต้นฉบับ (Méconnaissance de la langue de départ)	C (LD)
- ขาดตรรกะและการเชื่อมโยงความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Défaut de logique)	C (LOG)
- ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่แปล (Méconnaissance du sujet)	C (MS)
II. หลักการแปล (Méthode) สาเหตุของข้อผิดพลาด	M
- ถ่ายภาษา (Approche trop littérale)	M (LIT)
- ไม่คำนึงถึงบริบทนอกเหนือภาษา/สถานการณ์ (บริบทต้นทาง) (Non prise en compte du contexte extralinguistique : situation - contexte du départ)	M (CTX)
- ไม่คำนึงถึงผู้อ่านบทแปล (บริบทปลายทาง) (Non prise en compte du destinataire - contexte d'arrivée)	M (DES)

รหัสย่อที่ใช้

III.การถ่ายทอดความหมาย (Reformulation)	R
สาเหตุของข้อผิดพลาด	
- ใช้คำศัพท์เทคนิคไม่เหมาะสม (Imprécision terminologique)	R (T)
- ลีลาภาษาไม่เหมาะสม (Style)	R (ST)
- ใช้ภาษาบกพร่อง (ศัพท์ ประโยค การสะกดคำ) (Langue d'arrivée: lexique, syntaxe, orthographe)	R (L)
- ละความหมาย (Omission)	R (OM)

จะเห็นได้ว่า เกณฑ์การประเมินดังกล่าว จะต้องแสดงตัวชี้วัดที่ประเมินได้ครอบคลุม ทั้งคุณภาพงานแปลและสมรรถนะของผู้เรียน และตัวชี้วัดเดียวกันใช้เป็นทั้งเกณฑ์การให้ คะแนน (ตัดสิน) และเกณฑ์การจำแนกปัญหา ของผู้เรียนในเวลาเดียวกันได้ แต่ผู้ประเมิน อาจนำข้อมูลหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมิน ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี Martínez Melis & Hurtado Albir (2001, pp. 283-284) ให้ข้อเสนอแนะ ในการประเมินงานแปลไว้ว่า ผู้สอนหรือ ผู้ประเมินควรคำนึงถึงด้านบวกของผลงาน แปลหรือวิธีการแก้ปัญหาในงานแปลอย่าง สร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วย ไม่ควรประเมินแต่ ข้อผิดพลาดเพียงอย่างเดียว

3. ตัวอย่างการประเมินงานแปลเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนแปล

บทแปลที่ยกมาเป็นตัวอย่างในการ ประเมินเป็นงานของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษา ฝรั่งเศส-ไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งใช้ ในการสอบประมวลความรู้เพื่อขอสำเร็จ การศึกษา ข้อความในที่ยกมาเป็นตอนหนึ่ง ของหนังสือกิ่งสารคดีสำหรับเด็กและเยาวชน เรื่อง *Les déchets sur notre planète - ขยะบน โลกของเรา* เกี่ยวกับประวัติการจัดการขยะ ของคนยุคโบราณ ผู้เขียนใช้อักษรตัวหนาใน ดันฉบับและบทแปลเพื่อเปรียบเทียบความหมาย ของตัวบททั้งสองและแสดงข้อผิดพลาดใน บทแปล

ต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส	บทแปลของนักศึกษา
<p>Les ordures des anciens Grecs</p> <p>(...) Les Grecs avaient mis en place des toilettes publiques, le tout-à-l'égout et des règles d'évacuation des ordures ménagères. (...)</p> <p>Athènes s'était dotée d'un service d'entrepreneurs qui emportaient les ordures à plus de deux kilomètres de la ville. (...)</p> <p>En 380 av. J.-C., Thèbes était la ville la plus propre grâce aux idées de son gouverneur, Épaminondas, qui agença le tout-à-l'égout, le nettoyage des rues et l'enlèvement des ordures. Plus tard, il en devint le général le plus célèbre. (...)</p> <p>Épaminondas (v. 418-362 av. J.-C.)</p> <p>(Viet & Wolfrum, 1992, pp. 14-15)</p>	<p>ขยะของชาวกรีกโบราณ</p> <p>(...) ชาวกรีกได้จัดสร้างสุขาสาธารณะ ระบบท่อระบายน้ำเสีย และมาตรการต่าง ๆ ในการกำจัดขยะจากครัวเรือน (...)</p> <p>กรุงเอเธนส์ได้จัดให้มีผู้รับบริการเก็บกวาดขยะออกไปไกลจากเมืองกว่า 2 กิโลเมตร (...)</p> <p>380 ปีก่อนคริสตศักราช เมืองธีบีสเป็นเมืองที่สะอาดที่สุด อันเนื่องมาจากความคิดของผู้ปกครองเมืองนามว่า "อีปามินอนดาส" ที่ได้เชื่อมต่อทุกสิ่งทุกอย่างให้ไปสู่ท่อระบายน้ำเสีย ได้แก่ การทำความสะอาดถนน การกำจัดขยะ ต่อมาเขาได้เป็นนายพลที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเรื่องการกำจัดขยะ (...)</p> <p>"อีปามินอนดาส" (Épaminondas) ผู้ครองเมืองธีบีสซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ของประเทศอียิปต์ ในช่วง 418 ถึง 362 ปีก่อนคริสตศักราช</p> <p>(ขยะบนโลกของเรา, 2546, หน้า 5)</p>

ผู้สอนแต่ละคนอาจจะประเมินบทแปลข้างต้นโดยสร้างเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินแตกต่างกันไปตามประเภทการสอน วัตถุประสงค์การประเมินและหัวข้อที่ต้องการ

ประเมิน ซึ่งอาจมีส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันก็ได้ในแต่ละประเภทการสอน ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการประเมินบทแปลขึ้นดังกล่าว ดังนี้

ตัวอย่างการประเมินบทแปล

ขยะของชาวกรีกโบราณ

(...) ชาวกรีกได้จัดสร้างสุขาสาธารณะ ระบบท่อระบายน้ำเสียและมาตรการต่าง ๆ ในการกำจัดขยะจากครัวเรือน (...)

ปัญหาการถ่ายทอด (การใช้ภาษาไทย)

กรุงเอเธนส์ได้จัดให้มีผู้รับบริการเก็บกวาดขยะออกไปไกลจากเมืองกว่า 2 กิโลเมตร (...)

ปัญหาการถ่ายทอด (การใช้ภาษาไทย)

380 ปีก่อนคริสต์ศักราช เมืองธีบีสเป็นเมืองที่สะอาดที่สุด อันเนื่องมาจากความคิดของผู้ปกครองเมืองนาม

ปัญหาภาษาฝรั่งเศส (ศัพท์และโครงสร้าง) และปัญหาหลักการแปล (บริบทความหมาย)

ว่า “อีปามินอนดาส” ที่ได้เชื่อมต่อทุกสิ่งทุกอย่างให้ไปสู่ท่อระบายน้ำเสียได้แก่ การทำความสะอาดถนน ปัญหาภาษาฝรั่งเศส (ศัพท์) ปัญหาคลังความรู้ ปัญหาภาษาฝรั่งเศส (ไวยากรณ์) และปัญหาหลักการแปล (ตรรกะ) การกำจัดขยะ ต่อมาเขาได้เป็นนายพลที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเรื่องการจัดขยะ (...)

ปัญหาคลังความรู้ และปัญหาหลักการแปล (การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทความหมาย)

“อีปามินอนดาส” (Épaminondas) ผู้ครองเมืองธีบีสซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ของประเทศอียิปต์ ในช่วง 418 ถึง

ปัญหาการถ่ายทอด (การใช้ภาษาไทย)

362 ปี ก่อนคริสต์ศักราช

การประเมินบทแปลข้างต้นเป็นตัวอย่างของการใช้เกณฑ์การประเมินแบบจำแนกข้อผิดพลาด (critère d'annotation) เพื่อวิเคราะห์ประเภทและสาเหตุของข้อบกพร่องหรือปัญหาของผู้เรียน (โดยแสดงไว้ด้วยตัวพิมพ์เอน) ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาวิธีแก้ไขหรือพัฒนา

สมรรถนะของผู้เรียนต่อไป เกณฑ์ดังกล่าวใช้ได้ทั้งในชั้นเรียนการแปลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศและในชั้นเรียนการแปลเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ ผู้เขียนขอเปรียบเทียบการประเมินดังกล่าวสำหรับชั้นเรียนทั้งสองประเภทในตารางข้างล่างนี้

ประเภทการสอน	การสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะ ภาษาต่างประเทศ	การสอนแปลเพื่อการสื่อสาร
วัตถุประสงค์การเรียน	เพื่อรับทราบสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้	
หัวข้อการเรียน (1)	สมรรถนะด้านการทำความเข้าใจความหมายในต้นฉบับ	
เกณฑ์/ตัวชี้วัด	ความถูกต้องของบทแปลจำนวนข้อผิดพลาดด้านความหมายระดับสาระและอรรถรส	
ผลการประเมิน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนข้อผิดพลาดด้านความหมาย 5 แห่ง: นักศึกษาต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการทำความเข้าใจความหมาย สาเหตุของปัญหา/ประเด็นที่ต้องพัฒนา: ปัญหาความรู้ภาษาต้นฉบับ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เข้าใจความหมายระดับวาทกรรมของกริยา agencer - จัดการให้เป็นระบบ - ไม่เข้าใจโครงสร้างประโยค: le tout-à-l'égout, le nettoyage des rues และ l'enlèvement des ordures เป็นกรรมตรงของกริยา agencer - ไม่เข้าใจไวยากรณ์: สรรพนาม « en » แทน « de Thèbes » 	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนข้อผิดพลาดด้านความหมาย 5 แห่ง: นักศึกษาต้องพัฒนาสมรรถนะด้าน การทำความเข้าใจความหมาย สาเหตุของปัญหา/ประเด็นที่ต้องพัฒนา: <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ปัญหาความรู้ภาษาต้นฉบับ: นักศึกษาต้องพัฒนาด้านความรู้ภาษาต้นฉบับทั้งคำศัพท์-สำนวน ไวยากรณ์และ โครงสร้างประโยค 2.2 ปัญหาคลังความรู้: นักศึกษาต้องค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะแปลให้เข้าใจชัดเจนก่อนลงมือแปล <ul style="list-style-type: none"> - อีปามีนิคาสเป็น “แม่ทัพ” นำการรบในสงครามระหว่างกรีซกับสปาร์ตา ในยุคกรีกโบราณ ยังไม่มีตำแหน่ง “นายพล” - ธีบส์หรือธีบีสเป็นเมืองสำคัญในยุคกรีกโบราณเป็นที่รู้จักมากกว่าเมืองธีบส์หรือธีบีสของอียิปต์ซึ่งปัจจุบันรู้จักในนามของเมืองลักซอร์ (Luxor)

ประเภทการสอน	การสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ	การสอนแปลเพื่อการสื่อสาร
หัวข้อการประเมิน (2)	สมรรถนะด้านการถ่ายทอดความหมายในบทแปล	
เกณฑ์/ตัวชี้วัด	การใช้ภาษาไทย/จำนวนข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษาไทยและจำนวนข้อความที่สละสลวย	
ผลการประเมิน	1. จำนวนข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษา 3 แห่ง: นักศึกษามีสมรรถนะในการถ่ายทอดความหมายดีพอใช้ แต่ต้องใส่ใจในการเลือกใช้คำให้มากขึ้น 2. สาเหตุของปัญหา - ใช้คำสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน: « service d'entrepreneurs » ไม่ใช่ “ผู้รับบริการ” แต่เป็น “ผู้รับจ้าง” และ ไม่ได้รับจ้าง “เก็บกวาดขยะ” แต่รับจ้าง “ขนขยะ” ไปทิ้งนอกเมือง - ใช้สำนวนซึ่งไม่เป็นที่นิยม: ภาษาไทยนิยมใช้ “... ปีก่อนคริสตกาล” มากกว่า “... ปีก่อนคริสต์ศักราช” - สะกดคำผิด: “คริสต์ศักราช” ต้องมีการันต์กำกับบน “ศ”	
หัวข้อการประเมิน (3)	(ไม่ประเมิน)	สมรรถนะด้านหลักการแปล
เกณฑ์/ตัวชี้วัด	-	การประยุกต์ใช้หลักการแปล/จำนวนข้อผิดพลาดด้านหลักการแปลและวิธีแก้ปัญหการแปลอย่างสร้างสรรค์
ผลการประเมิน	-	1. จำนวนข้อผิดพลาดด้านหลักการแปล 4 แห่ง: นักศึกษายังไม่เข้าใจหลักการแปลเพื่อการสื่อสาร 2. สาเหตุของปัญหา/ประเด็นที่ต้องพัฒนา: - ไม่ศึกษาบริบทความหมาย (contexte cognitif) เพื่อทำความเข้าใจต้นฉบับ: 1) le tout-à-l'égout ในย่อหน้าแรก (ซึ่งนักศึกษาแปลได้ถูกต้อง) กับย่อหน้าที่ 3 เป็นสิ่งเดียวกันคือระบบท่อ

ประเภทการสอน	การสอนแปลเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ	การสอนแปลเพื่อการสื่อสาร
ผลการประเมิน (ต่อ)		<p>ระบายนํ้าเสีย: 2) ต้นฉบับเก่าประวัติของเมืองในประเทศกรีซ ดังนั้น “ธีบีส” จึงน่าจะหมายถึงเมืองในกรีซมากกว่าในอียิปต์</p> <p>-ไม่ใช้ตรรกะเพื่อช่วยให้เข้าใจ</p> <p>ความหมาย: นายพลซึ่งเป็นตำแหน่งทหารไม่น่าจะมีชื่อเสียงเรื่องกำจัดขยะ</p> <p>-ไม่วิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นคว้า: อีปามีนิดาต “มีชีวิตรอยู่” ไม่ใช่ “ครองเมืองธีบีส” ช่วงปี 418-362 ก่อนคริสตกาล</p>

บทสรุป

การประเมินมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนแปลเพราะผลการประเมินจะเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้ผู้สอนรับทราบผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะของผู้เรียนและประเด็นความรู้หรือทักษะที่ต้องพัฒนาตลอดจนปัญหาที่ต้องแก้ไขทั้งในส่วนของผู้เรียน ผู้สอน วิธีการสอน และหลักสูตรในภาพรวม

ผลการประเมินจะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงก็ต่อเมื่อเกณฑ์การประเมินสามารถวัดผลได้อย่างเที่ยงตรง ดังนั้น ก่อนการประเมิน ผู้สอนจะต้องแยกแยะประเภทการสอนแปล กำหนดวัตถุประสงค์และหัวข้อการประเมินที่แน่ชัด แล้วจึงสร้างเกณฑ์ซึ่งอาจเป็นเกณฑ์การจำแนกข้อผิดพลาดหรือเกณฑ์การให้คะแนนหรือทั้งสองอย่างรวมกันเพื่อตอบโจทย์การประเมิน ต้นฉบับและปัญหาในการแปลที่เลือกมาให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติจะ

ต้องสอดคล้องกับประเภทของการสอนแปล และหัวข้อการประเมิน ผู้สอนไม่ควรมุ่งเน้น การตัดสินคุณภาพของงานแปลเพียงอย่างเดียว แต่ควรหาคำตอบเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้เรียนด้วย เพราะการพัฒนาสมรรถนะเป็น จุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนและเป็นหน้าที่ของผู้สอนซึ่งจะต้องรับทราบสาเหตุ

ของปัญหาของผู้เรียนและหาแนวทางแก้ไข ผลการประเมินทั้งในรูปของคะแนนและการจำแนก ข้อผิดพลาดจะต้องสื่อความหมายให้ผู้เรียน ตระหนักได้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองในจุดใด อย่างไร ในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้ผู้สอน และผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถปรับปรุง การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ดวงดา สุพล. (2545). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา บริสุทธี. (2537). *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรรณาด วิมลเฉลา. (2539). *คู่มือสอนแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณณา แสงอร่ามเรือง. (2542). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะอักษร ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวียด, บ. และ วอลฟรัม, ซ. (2546). *ขยะบน โลกของเรา* [Les déchets sur notre planète] (นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย รหัส 4212240072, ผู้แปล). งานแปลปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้รับการตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ต้นฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1992)
- สิทธา พินิจภูวดล. (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแปล. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ฉบับพิเศษ: การแปล*, 15(2-3), 45-76.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2552). *การแปลขั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2555). *แปลผิด → แปลถูก: คัมภีร์การแปลยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Benoît, A. (2007). *La zen attitude des paresseuses*. Paris: Marabout.
- Blondy-Mauchand, G. (2005). L'évaluation: Une composante dynamique de l'enseignement de la traduction. In F. Israël & M. Lederer (Eds). *La théorie interprétative de la traduction Tome III: De la formation à la pratique professionnelle*. (pp. 103-113). Paris: Minard Lettres Modernes.
- Brunette, L. (1998). La correction des traductions pédagogiques. In J. Delisle & H. Lee-Jahnke (Eds). *Enseignement de la traduction et traduction dans l'enseignement*. (pp. 135-140). Ottawa: Les Presses de l'Université d'Ottawa.
- Delisle, J. (1993). *La traduction raisonnée*. Ottawa: Les Presses de l'Université d'Ottawa.
- Durieux, C. (1991). Traduction pédagogique et pédagogie de la traduction. *Le Français dans le Monde*, 243, pp. 66-70.
- Dussart, A. (2005). Faux sens, contresens, non-sens ... un faux débat ? [Electronic version]. *Meta: Journal des traducteurs*, 50(1), 107-119.
- Gile, D. (1992). Les fautes de traduction: une analyse pédagogique. [Electronic version]. *Meta: Journal des traducteurs*, 37(2), 251-262.
- Intakosum, S. (2000). *Proposition d'une pédagogie d'enseignement de la traduction des textes techniques d'anglais et de français: Application aux textes informatiques*. Thèse de doctorat (non publiée), École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs, Université de la Sorbonne Nouvelle Paris III, France.
- Larson, M. (1984). *Meaning-based translation: a guide to cross-language equivalent*. New York: University Press of America.

- Lavault, E. (1998). *Fonctions de la traduction en didactique des langue : apprendre une langue en apprenant à traduire* (nouvelle édition). Paris: Didier Érudition.
- Lederer, M. (1994). *La traduction aujourd'hui*. Paris: Hachette.
- Martínez Melis, N. & Hurtado Albir, A. (2001). Assessment in translation studies: Research needs. *Meta: Translators' Journal*, 46(2), 271-287.
- Toja, O. (2005). *Le nouveau savoir-vivre des paresseuses*. Paris: Marabout.
- Viet, B. & Wolfrum, C. (1992). *Les déchets sur notre planète*. Paris: Gallimard Jeunesse.